

Odnos uprave i skupštine D.O.O.-a

Cvetkoski, Sara

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:950551>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-21**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet

Katedra za trgovačko pravo

Kolegij prava društava

Sara Cvetkoski

ODNOS UPRAVE I SKUPŠTINE D.O.O.-A

DIPLOMSKI RAD

Mentor: Prof. Dr. Sc. Petar Miladin

Zagreb, prosinac 2023.

Sadržaj

Sadržaj.....	2
1. UVOD.....	1
1.2. POJAM DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU.....	1
1.2. POVIJESNI RAZVOJ	2
1.3. TEMELJNA OBILJEŽJA D.O.O.-A.....	3
1.3.1. TRGOVAČKO DRUŠTVO.....	3
1.3.2. DRUŠTVO KAPITALA.....	4
1.3.3. PRAVNA OSOBNOST	4
1.4. ODNOS ČLANOVA I DRUŠTVA U PRAVNOM PROMETU	5
2. USTROJ DRUŠTVA	6
3. ORGANI.....	7
3.1. UPRAVA.....	8
3.1.2. OVLAŠTI UPRAVE	9
3.1.3. NAČIN RADA UPRAVE.....	10
3.2. IMENOVANJE ČLANOVA UPRAVE	11
3.2.1. IMENOVANJE DRUŠTVENIM UGOVOROM.....	13
3.2.2. IMENOVANJE OD STRANE SKUPŠTINE.....	14
3.3. OPOZIV ČLANOVA UPRAVE	16
3.3.1. DONOŠENJE ODLUKE O OPOZIVU.....	17
3.3.2. OPOZIV PUTEV SUDA	18
4. SKUPŠTINA.....	21
4.1. NADLEŽNOST SKUPŠTINE.....	23
5. ODNOS UPRAVE I SKUPŠTINE	25

5.1. ULOGA SKUPŠTINE U DJELOVANJU UPRAVE.....	27
5.2. ODGOVORNOST ČLANOVA UPRAVE.....	29
5.3. SAZIVANJE SKUPŠTINE	30
6. USPOREDBA S UPRAVOM U DIONIČKOM DRUŠTVU.....	31
6.1. RAZLIKE U ODNOSU IZMEĐU ORGANA	32
6.2. IMENOVANJE ČLANOVA UPRAVE D.D.-a	34
6.3. OPOZIV ČLANOVA UPRAVE	34
7. ZAKLJUČAK	35
LITERATURA.....	37

ODNOS UPRAVE I SKUPŠTINE D.O.O.-A

SAŽETAK

Temu rada čini analiza odnosa uprave i skupštine društva s ograničenom odgovornošću. Djelovanje organa d.o.o.-a nije popraćeno strogom zakonskom formom što dovodi do uspostave odnosa nižeg i višeg organa, odnosno hijerarhijskoga odnosa. U tom hijerarhijskom odnosu uprava nema samostalan položaj i uvjetovana je odlukama skupštine koje se ogledaju u obliku uputa upućenih članovima uprave. Osim toga, samo svojstvo članstva u upravi uvelike ovisi o volji članova skupštine. Navedeno iz razloga što u nadležnost skupštine spada posao imenovanja i opoziva članova uprave. Pitanje opoziva predstavlja naročito važnu temu jer je, za razliku od dioničkih društava, člana uprave društva s ograničenom odgovornošću moguće opozvati bez postojanja ikakvog razloga. Odnos tih organa popraćen je kompleksnom dinamikom koja se ogleda u vidu funkcioniranja društva na internoj i eksternoj razini. Pitanje odnosa članstva u društvu i članstva u organima društva naročito je važno u svrhu razumijevanja cijele tematike položaja organa u d.o.o.-u. Iz tog se razloga u dijelu rada razrađuju elementi dihotomije ta dva članstva koja neki članovi mogu imati istovremeno. Sloboda uređenja odnosa između organa karakteristična je za društva s ograničenom odgovornošću te će se kroz cijeli rad upućivati na tu mogućnost.

Ključne riječi: Uprava, skupština, odnos, hijerarhija

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE MANAGEMENT AND THE ASSEMBLY OF THE LLC

ABSTRACT

The topic of this graduation thesis is the analysis of the relationship between the management and the assembly of the limited liability company. The functioning of the LLC organs is not accompanied by a strict legal form which leads to the establishment of a hierarchical relationship. In this hierarchical relationship, the management does not have an independent position and is conditioned by the decisions of the assembly which take the form of instructions addressed to the members of the management board. Moreover, the very quality of administrative membership depends largely on the will of the members of the assembly. This is because the task of appointing and revoking board members falls within the competence of the assembly. The question of revocation is a particularly important issue because, unlike in joint stock companies, a member of the management of a limited liability company can be revoked without any reason. The relationship between these organs is accompanied by complex dynamics reflected in the functioning of company at an internal and external level. The issue of the relationship between membership in a company and membership in the organs of the company is particularly important for understanding the entire topic of the organs relationship in the LLC. For this reason, part of the thesis elaborates on the elements of the dichotomy of these two memberships that some members may have at the same time. The freedom to regulate relations between organs is a characteristic of limited liability companies and will refer to this possibility throughout the entire thesis.

Key words: Management, Assembly, Relations, Hierarchy

Izjava o izvornosti

Ja, Sara Cvetkoski pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Ime i prezime: Sara Cvetkoski

Datum: 20.11.2023.

1. UVOD

Društva s ograničenom odgovornošću jedna su od kapitalnih društava koje članovi društva osnivaju s ciljem obavljanja neke djelatnosti i sudjelovanja u pravnom prometu. Ta vrsta društva nastaje ulaganjem zajedničkog kapitala od strane svakog člana i prema trećima djeluje kao pravni subjekt odvojen od svojih članova. Svi subjekti koji nemaju fizičku formu, među kojima su i kapitalna društva, nazivaju se pravnim subjektima i jedna od njihovih karakteristika jesu organi koji omogućuju društvu funkcioniranje na internoj, a naročito eksternoj razini. To su za društvo s ograničenom odgovornošću uprava i skupština. Odnos tih organa čini temu ovoga rada i u nastavku će se iznijeti sve pojedinosti svakog organa zasebno te specifičnosti njihova odnosa.

1.2. POJAM DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) čini jednu od najzastupljenijih oblika trgovačkog društva u Republici Hrvatskoj, što je razvidno iz podataka Državnog zavoda za statistiku na dan 30. lipnja 2023. Ti podaci, između ostalog, daju uvid u stanje registriranih i aktivnih trgovačkih društava te je zabilježen ukupan broj registriranih 165, 466 d.o.o.-a od kojih su 104, 773 aktivna.¹

D.o.o. trgovačko je društvo u koje jedna ili više pravnih ili fizičkih osoba unose poslovne uloge koji na posljertku čine temeljni kapital čiji je iznos prethodno dogovoren.² Navedena definicija normirana je u Zakonu o trgovačkim društvima.³ Tako definirano društvo potrebno je svrstati u

¹ DZS (2023.) *Broj i struktura poslovnih subjekata u lipnju 2023., Točka 5. Trgovačka društva po područjima NKD-a 2007., prema pravno ustrojbenim oblicima i aktivnosti, stanje 30. lipnja 2023.*

² Barbić J., *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću*, Organizator, Zagreb, 2020., str. 3.

³ Čl. 385. st. 1. i 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

podvrstu koja se zove društva kapitala. Društva kapitala ili kapitalna društva ona su čiji je cilj samog udruživanja upravo kapital, a ne sami članovi, odnosno osobe kao što je to slučaj kod podvrste društva osoba (personalna društva).⁴

1.2 POVIJESNI RAZVOJ

Spomenuta opredijeljenost pojedinaca prema društvu s ograničenom odgovornošću koji pri osnivanju društva nalazi korijene u povijesnome razvoju tog oblika trgovačkog društva.

Nastanak društva s ograničenom odgovornošću datira iz 1870. godine na području Njemačke u trenutku ukidanja sustava koncesije i usvajanja normativnog sustava osnivanja društava.⁵ Uslijed usvajanja takvog sustava osnivanja društava, na snagu stupa prvi njemački Zakon o društvima s ograničenom odgovornošću temeljem kojeg je to društvo i ustrojeno. Dakle, nastanak d.o.o.-a leži u intervenciji zakonodavca kao odgovor na zahtjeve prakse koja zahtijeva pojednostavljenje krute strukture dioničkog društva i uspostavu veće vezanosti članova uz društvo i ostvarenje utjecaja na vođenje poslova, pri čemu se ni u kojem slučaju ne zadire u bitna obilježja društva kapitala.⁶

Primjer Njemačke slijedila su i ostala kontinentalna zakonodavstva, među njima i Republika Hrvatska. Utjecaj je zabilježen prvenstveno u Istri i Dalmaciji te se proširio na nacionalnu razinu donošenjem Zakona o trgovačkim društvima 1993. kojim su se cjelovito uredila društva s ograničenom odgovornošću.⁷

Imajući u vidu sve prethodno rečeno, opravdano je zaključiti kako je društvo s ograničenom odgovornošću najmlađi i najrašireniji oblik trgovačkog društva danas.⁸

⁴ Gorenc V.; Ćesić Z.; Buljan V.; Brkanić V., *Komentar Zakona o trgovačkim društvima*, IV. Izmijenjena i dopunjena naklada, RRIF-plus, Zagreb, 2008., str. 10.

⁵ Ibid. str. 851.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid. str. 852.

⁸ Ibid. str. 851.

1.3. TEMELJNA OBILJEŽJA D.O.O.-A

Društvo s ograničenom odgovornošću dijeli pojedina obilježja s dioničkim društvom, što je razvidno i iz odredbi ZTD-a koje pri uređivanju d.o.o.-a u Glavi V. ponekad upućuju na odgovarajuću primjenu pojedinih odredaba koje uređuju d.d.⁹ Neka od obilježja koja su važna za daljnje razumijevanje teme ovog rada izložena su kako slijedi.

1.3.1. TRGOVAČKO DRUŠTVO

Društvo s ograničenom odgovornošću dio je trgovačkih društava i uređeno ZTD-om u sklopu kojeg je dioničko društvo uređeno najtemeljitiije kao predstavnik tih društava. Zbog spomenutih sličnosti s d.o.o.-om, odredbe o dioničkom društvu sadrže bitne sastavnice tog tipa udruženja, odnosno trgovačkog društva.

Prvenstveno, ta društva imaju svojstvo trgovca koje im ZTD priznaje u stavku 6. članka 3. i to bez obzira ispunjavaju li pretpostavke koje su inače propisane za trgovce, odnosno neovisno o tome obavlja li takvo društvo gospodarsku djelatnost ili pak neku drugu koja nije motivirana ostvarenjem određene dobiti.¹⁰ S druge strane, članovi društva kao što je d.o.o. ne posjeduju svojstvo trgovca te se njihov položaj i svojstvo u pravnom prometu uvelike razlikuje od samog društva. Navedeno potkrepljuje činjenica da članovi ne odgovaraju za obveze društva, što ova društva čini podobnim pravnim oblikom za poduzetništvo.¹¹ Takvo rješenje nalazi obrazloženje u tumačenju da za obveze društva odgovara samo onaj kome pripada imovina koja čini predmet potraživanja, a to je u ovom slučaju društvo.¹²

⁹ Ibid. str. 853.

¹⁰ Ibid. str. 13.

¹¹ Ibid. str. 14.

¹² Ibid.

1.3.2. DRUŠTVO KAPITALA

U hrvatskom pravu, društvo kapitala kao podvrsta trgovačkog društva čine dioničko društvo i društvo s ograničenom odgovornošću te je njihova glavna značajka temelj povezivanja u samo društvo, odnosno udruživanje kapitala u dogovorene svrhe.¹³ Zakonom o trgovačkim društvima propisuje se određeni minimum kapitala koji je potreban za osnivanje jednog ili drugog društva pa je tako za dioničko društvo određen minimum u iznosu od 25.000,00 eura, a za d.o.o. iznos od 2.500,00 eura.¹⁴

Sljedeća je važna sastavnica društva kapitala činjenica da ne postoji osobna odgovornost članova za obveze društva, osim u određenim situacijama kao što je zlouporaba takvog položaja. Glavna je obveza članova u ulogu kapitala i ne postoji nikakva vrsta njihove obveze po pitanju sudjelovanja u vođenju poslova društva. Tome je tako obzirom da kapitalna društva imaju svoje obvezatne organe putem kojih društvo posluje i na taj se način funkcionalno odvaja od svojih članova.¹⁵

1.3.3. PRAVNA OSOBNOST

Pravna osobnost društva s ograničenom odgovornošću izražena je samom činjenicom da se radi o trgovačkom društvu, obzirom da su u hrvatskom pravu sva trgovačka društva ujedno i pravne osobe.¹⁶ To svojstvo d.o.o. stječe danom upisa u sudski registar što takav upis čini konstitutivnim.

¹³ Ibid. str. 11.

¹⁴ Čl. 162. i 389. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, br. 18/23

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid. str. 7.

Društvo ima svoju imovinu nastalu uplatama poslovnih udjela članova kojom društvo odgovara za svoje obveze. Društvo je samim time u mogućnosti zasnivati pravne odnose s drugim osobama i stjecati prava te biti nositeljem stvarnih prava i obveza.¹⁷

Pravna osobnost društva povlači za sobom poseban unutrašnji ustroj predviđen ZTD-om. Naime, uzimajući u obzir prethodno analiziran odnos i odvojen položaj članova društva naspram samog društva, očigledna je potreba za svojevrsnom emancipacijom i osamostaljenjem društva od članova u određenoj mjeri. To se čini ustrojem organa društva, pri čemu članovi društva ostvaruju svoj utjecaj u djelovanju skupštine, organa koji okuplja sve članove i čini medij kojim se kanalizira volja članova društva. Dakle, svako d.o.o. je potpuno poslovno sposobna pravna osoba i način na koji će formirati i izraziti svoju volju u pravnom prometu odvija se putem Zakonom propisanih organa, skupštine i uprave društva.¹⁸

1.4. ODNOS ČLANOVA I DRUŠTVA U PRAVNOM PROMETU

Društvo s ograničenom odgovornošću nastalo je iz potrebe za ograničavanjem poduzetničkog rizika u poslovanju fizičkih osoba te mu je kao kapitalnom društvu primarni cilj sudjelovanje u pravnom prometu.¹⁹

Pravna i poslovna sposobnost društva odvojena je od sposobnosti svojih članova. To za posljedicu ima samostalno stupanje društva u raznolike pravne odnose u kojima subjekt čini isključivo društvo, ne i članovi. Iz tog je razloga bilo potrebno urediti način na koji će društvo, kao pojedinac, izraziti volju u pravnom prometu, a koja se formira prethodnim dogovorom članova ili člana. Tako opisano kanaliziranje, odnosno izražavanje jedinstvene volje članova, koja bi uvijek trebala biti u

¹⁷ Ibid. str 8.

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Ibid. str. 346.

najboljem interesu društva, odvija se putem Zakonom propisanih organa, skupštine i uprave društva.²⁰

Zapravo je riječ o odlučivanju članova društva uzetih kao cjelina i to najčešće u obliku skupštine, iako je moguće da članovi formiraju zajedničku odluku izvan nje, ali opet djelujući kao da su organ. Dakle, u društvu s ograničenom odgovornošću ovlast imaju organi društva, ne članovi.²¹

2. USTROJ DRUŠTVA

Ustroj društva s ograničenom odgovornošću propisan je Zakonom o trgovačkim društvima i pruža okvirne smjernice za uspostavu ustroja. Drugim riječima, Zakon predviđa obvezatan ustroj dvaju organa – upravu i skupštinu, dok je nadzorni odbor fakultativan organ. Time je propisan monistički sustav ustroja društva kojeg karakterizira jedan operativni organ – uprava. Pritom, nije isključena mogućnost dualističkog ustroja, dakle ustroj i nadzornog odbora koji će uz upravu djelovati kao operativni organ te je takva odluka prepuštena članovima na volju, a u nekim slučajevima čak propisana Zakonom.²²

Riječ je o minimalnom propisivanju unutrašnjeg ustroja društva, obzirom da ono mora imati operativni organ koji u pravnom prometu izražava volju društva, a koja se formira u toku rada drugog obvezatnog organa – skupštine. Navedeni organ, koji nije operativan, ima značajne nadležnosti koje mu omogućavaju ostvarenje utjecaja na vođenje poslova društva, kao i ostvarenje utjecaja samih članova. U prikazanoj strukturi ustroja jasno je da je autonomija u uređenju odnosa u društvu ograničena, budući da mora imati Zakonom propisana navedena dva organa koja

²⁰ Barbić J., *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak I., Dioničko društvo*, Sedmo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb, 2020., str. 8.

²¹ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću*, Organizator, Zagreb, 2020., str. 341.

²² Ibid.

međusobno surađuju i omogućuju društvu neometano sudjelovanje u radu s drugim sudionicima pravnog prometa.²³

Činjenica da je društvo s ograničenom odgovornošću naspram dioničkog društva skromnije regulirano ima za posljedicu mogućnost prilagodbe unutrašnjeg uređenja društva posebnim potrebama članova.²⁴ To se očituje u mogućnosti osnivanja i stvaranja drugih organa, primjerice upravnih i stručnih odbora, komisije, kolegija i slično te određivanja njihovih ovlasti. Takvi su organi uglavnom nadzorna i savjetodavna tijela na koja se prenose neke od ovlasti obvezatnih organa društva pri čemu nije moguće nadomještanje uprave i skupštine nekim od nabrojanih organa. Iz svega navedenog, razvidna je velika količina slobode u ustroju koja je članovima društva na raspolaganju.²⁵

Društvo s ograničenom odgovornošću u pravnom prometu djeluje u obliku cjelovitog tijela i, u skladu s tim, funkcionira putem svojih ustrojnih organa. Skupština je jedan od tih organa i u suštini uprizoruje odlučivanje članova društva uzetih kao cjelina. S druge strane, uprava je organ koji izražava volju društva u pravnom prometu na način da zastupa društvo u svim poslovima s trećima.²⁶

3. ORGANI

Ovlast i nadležnosti u društvu s ograničenom odgovornošću pripadaju organima, a ne članovima društva.²⁷ Organi društva su *condicio sine qua non*, odnosno uvjet bez kojeg ne bi moglo biti djelovanja društva. Zakonom se propisuje obvezatan ustroj uprave i skupštine, dok

²³ Ibid. str. 342.

²⁴ Ibid. str. 344.

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid. str. 348.

²⁷ Ibid. str. 341.

ustroj nadzornog odbora načelno ostaje fakultativan. Obzirom da je tema rada odnos uprave i skupštine, u nastavku će se izložiti pojedinosti tih organa i njihova odnosa.

3.1. UPRAVA

Uprava čini operativni organ društva s ograničenom odgovornošću. Imajući na umu monistički ustroj društva o kojemu je ranije bila riječ, uprava je organ putem kojeg se izražavaju poslovna sposobnost društva i volja prema trećima u pravnom prometu.²⁸ U njemačkoj pravnoj književnosti koristi se izraz poslovođa (*die Geschäftsführer*), što ide u prilog opisu ovlasti i samog položaja uprave naspram drugih organa.²⁹

Članovi uprave imaju obvezu aktivnog djelovanja u interesu društva. Djelovanje mora biti popraćeno lojalnim postupanjem članova uprave pri čemu se isto podrazumijeva i kada je riječ o postupanju prema drugim organima društva. Navedeno je osobito važno u nastojanjima da direktori ne zloupotrebljavaju svoj položaj, odnosno da ne konkuriraju društvu.³⁰

Prva asocijacija na spomen uprave jest zastupanje društva. Posao zastupanja članovi uprave obavljaju u odnosu s trećima te u odnosu s članovima i drugim organima unutar društva. Djelovanjem uprave u poslovima zastupanja društvu se omogućuje ostvarenje utjecaja u pravnom prometu, jer ne postoji organ koji bi bio ovlašten u ovom poslu zamijeniti upravu.

²⁸ Ibid. str. 348.

²⁹ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 349.

³⁰ Ibid. str. 376.

3.1.2. OVLAŠTI UPRAVE

Naziv kojim se njemačka pravna teorija koristi pri reguliranju rada i djelovanja uprave ima određeno uporište. Naime, naš Zakon o trgovačkim društvima upravi, kao poslovodi, povjerava vođenje poslova društva. Takvo vođenje poslova u užem smislu uključuje tekuće vođenje poslova među kojima je briga o pravilnom i zakonitom postupanju društva u pravnom prometu pri zasnivanju odnosa s trećima.³¹

Imajući na umu izraženiji stupanj autonomije u uređenju društva s ograničenom odgovornošću, razumljivo je zaključiti da se poslovi uprave mogu društvenim ugovorom urediti u skladu s potrebama društva. Točnije, Zakonom se propisuju određene ovlasti skupštine društva koje se ne mogu prenijeti na upravu, dok su ostali poslovi prepušteni slobodnom uređivanju članova.³² Na isti način postoje i poslovi uprave koji se ne mogu ni na koji način prenijeti na skupštinu.

Vođenje poslova prvenstveno polazi od vođenja poduzeća koje društvo ima.³³ To podrazumijeva primjenu svih potrebnih mjera u svrhu ostvarenja i unapređenja poslovanja društva, imajući na umu raspoloživa sredstva. Uprava je dužna vođenje poslova držati u okviru predmeta poslovanja društva i pritom poštivati pravila urednog vođenja poslova.³⁴

Pri ugovaranju određenih poslova s trećima, uprava je Zakonom ovlaštena zastupati društvo, pri čemu takvo zastupanje valja promatrati kao vanjsku manifestaciju vođenja poslova društva.³⁵ Članovi uprave navedeni su u sudskom registru i time poznati javnosti. Treći se uvidom u sudski registar mogu informirati o imenima članova uprave i na taj način znati tko je ovlašten stupati u pravne poslove, odnosno tko je zastupnik društva.

³¹ Ibid. str. 381.

³² Ibid.

³³ Ibid.

³⁴ Ibid.

³⁵ Ibid. str. 385.

3.1.3. NAČIN RADA UPRAVE

Način rada uprave uređen je Zakonom o trgovačkim društvima pri čemu je društveni ugovor primarni instrument predmetnog uređenja. Elementi načina rada uprave koji bi ostali neuređeni rješavali bi se na način propisan Zakonom.³⁶ Time je predviđeno supsidijarno rješenje u slučaju da članovi društva odluče ne konzumirati svoje pravo na slobodno uređenje djelovanja višečlane uprave. U slučaju da se određeni elementi načina djelovanja uprave ne urede društvenim ugovorom i uz to nije ponuđeno zakonsko rješenje, uprava može to učiniti donošenjem posebnog akta.³⁷

Direktori, odnosno članovi uprave dužni su pri donošenju odluka postići određeni konsenzus. Zakonom se propisuje njihovo zajedničko djelovanje te s tim u vezi i jednoglasnost u odlučivanju.³⁸ Suglasnost uprave iskazuje se očitovanjem volje svih članova, ako društvenim ugovorom nije drugačije uređeno. U tom slučaju nisu dovoljni glasovi članova koji su nazočni na sjednici, već i onih koji nisu prisutni. Očitovanje je moguće dati usmeno ili pismeno, potonje putem telefona, telefaksa, odnosno elektroničkim putem i valjano je u trenutku prispijeća svim članovima.³⁹ Postoji mogućnost donošenja odluka izvan sjednice, što ukazuje na liberalan pristup Zakona pri uređenju djelovanja organa društva s ograničenom odgovornošću.

Način rada uprave moguće je urediti poslovníkom o radu. Riječ je o internom regulativnom propisu društva kojim se može urediti pitanje podjele poslova, kao i način izvješćivanja skupštine, odlučivanja unutar uprave i slično. Poslovník donosi uprava u slučaju kada društvenim ugovorom to pravo nije dodijeljeno skupštini ili nadzornom odboru, ako ga društvo ima i skupština tako odredi. Riječ je dakle, o supsidijarnoj nadležnosti uprave da sama, jednoglasno uredi poslovník o

³⁶ Čl. 422. st. 3. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

³⁷ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 390.

³⁸ Ibid.

³⁹ Ibid.

radu.⁴⁰ Navedeno je odraz prava svakog organa da uredi vlastiti način rada, djelujući pri tome u granicama onog što je propisano Zakonom i društvenim ugovorom.⁴¹

3.2. IMENOVANJE ČLANOVA UPRAVE

Uprava čini početak samog društva. Društvo s ograničenom odgovornošću kao kapitalno društvo ima organe koji su odvojeni od članstva, odnosno članova. Shodno tome, kako je društvu potreban organ za iskazivanje volje prema trećima, tako je potreban i organ koji će pri osnivanju podnijeti prijavu za upis društva u sudski registar. Imenovanje takvog organa, odnosno uprave započinje u fazi preddruštva, kada društvo još nema pravnu osobnost. U tom je periodu zadatak uprave primati uplate poslovnih udjela članova i voditi poslove u ime pravne osobe koja tek ima nastati te podnijeti prijavu za upis društva.⁴²

Članove uprave Zakon o trgovačkim društvima naziva direktorima i imenovati se mora barem jednog.⁴³ Poseban slučaj čine društva koja se bave nekom djelatnošću koja je posebno uređena nekim od zakona koji posljedično propisuju najmanji broj direktora koje je potrebno imenovati u svrhu djelovanja društva.⁴⁴ Broj direktora nije obavezno unijeti u odredbe društvenog ugovora, što čini razliku od statuta dioničkog društva u čijim se odredbama mora nalaziti točno naveden broj.⁴⁵ U slučaju da broj direktora nije određen društvenim ugovorom, skupština je u mogućnosti donijeti

⁴⁰ Ibid. str. 395.

⁴¹ Ibid.

⁴² Ibid.

⁴³ Čl. 422. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

⁴⁴ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. str. 351.

⁴⁵ Ibid. str. 350.

tu odluku. Ta odluka može biti ona koja se ima primjenjivati neko vrijeme ili takva da se svaki put jednostavno imenuje uprava s u tom trenutku željenim brojem članova.⁴⁶

Osobe imenovane za članove uprave moraju ispunjavati Zakonom propisane uvjete. Ti se uvjeti sastoje u svojstvu osobe koja mora biti fizička i potpuno poslovno sposobna.⁴⁷ Razvidna je potreba tako izabranih članova uprave obzirom da će izvršavati poslove zastupanja društva, što se nikako ne može staviti u ruke osobe čija ograničena poslovna sposobnost iziskuje prisutnost određenog zastupnika pri poduzimanju radnji. Ista logika primjenjiva je i po pitanju potrebe da se radi o fizičkoj osobi, budući da je potrebno u sastavu uprave imati osobe čija je mogućnost vođenja poslova neovisna o internoj sistematizaciji i uređenju kako je slučaj kod pravnih osoba.

Direktor je valjano imenovan u trenutku njegova prihvata. Imenovani član uprave mora potpisati ugovor s društvom pri čemu ono biva zastupano od strane skupštine, odnosno od strane onog koji bude izabran za zastupnika, obzirom da organ kao takav nema pravnu i poslovnu sposobnost za sklapanje ugovora.⁴⁸ Potom slijedi prijava upisa članova uprave u sudski registar kojoj valja priložiti izjavu direktora o prihvaćanju obveze izvještavanja i da nema zapreke njegovu imenovanju, odnosno izjavu o prijehu imenovanja. Imenovanje uprave moguće je urediti društvenim ugovorom ili putem donošenja odluke o imenovanju od strane skupštine ili onoga tko je za to ovlašten.⁴⁹

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Čl. 423. st. 1. Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

⁴⁸ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 373.

⁴⁹ Ibid. str. 356.

3.2.1. IMENOVANJE DRUŠTVENIM UGOVOROM

Imenovanje članova uprave društvenim ugovorom jedan je od mogućih pravnih temelja položaja direktora koji se kane imenovati. Društvenim ugovorom moguće je odrediti točan broj članova koji se imaju izabrati pa čak i točne osobe. Tako je moguće odrediti da svi članovi društva čine upravu, odnosno bivaju ujedno i direktorima.⁵⁰ Zakonom se određuje pojam članova društva koji će temeljem društvenog ugovora činiti upravu, a to su svi oni članovi koji su to bili u trenutku unošenja navedene odredbe u ugovor.⁵¹ To znači da svi novi članovi društva ne postaju automatizmom ujedno i članovi uprave, već bi se trebali posebno imenovati. Ono što je važno napomenuti tiče se prijenosa udjela. Prijenosom udjela ne prenosi se i svojstvo članstva u upravi, jer su članstvo u društvu i radno mjesto, odnosno služba direktora i time svojstvo u organu društva pravno i na svaki drugi način odvojene.⁵² Mandat direktora uprave ne propisuje se Zakonom, što je u skladu sa zakonskim odredbama čija su rješenja poprilično liberalna. Dakle, trajanje članstva u upravi moguće je društvenim ugovorom precizno odrediti ili učiniti ovisnim o trajanju direktorova članstva u društvu.⁵³

Dio društvenog ugovora kojim se određuje tko će biti imenovan članom uprave, odnosno da su svi članovi društva ujedno i članovi uprave smatra se odlukom o imenovanju. Tome je tako, neovisno što je riječ o članovima društva.⁵⁴ Iako su odredbe o imenovanju članova uprave dio društvenog ugovora, iste ne čine njegov sastavni dio. To je pogotovo važno u trenutku opoziva tako izabranih članova uprave, jer neće biti potrebno ishoditi glasanje skupštine u onoj većini koja je potrebna za izmjenu odredbi društvenog ugovora, niti će isto morati biti provedeno u strogo propisanoj formi.⁵⁵ Opoziv će se stoga, provesti po općim pravilima propisana Zakonom. Sve prethodno rečeno vrijedi u slučaju da se društvenim ugovorom drugačije ne uredi.⁵⁶

⁵⁰ Čl. 423. st. 3. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

⁵¹ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 367.

⁵² Ibid. str. 352.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Ibid. str. 353.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Ibid.

3.2.2. IMENOVANJE OD STRANE SKUPŠTINE

U nadležnost skupštine ubraja se imenovanje članova uprave. Jedna od prednosti takvog načina imenovanja direktora leži u potencijalnoj fleksibilnosti imenovanja i opozivanja članova uprave, naročito ako je riječ o skupštini koja broji manje članova. Tome je tako iz razloga što će društvo s ograničenom odgovornošću u tijeku svoga postojanja naići na razne izazove koje je moguće prevazići pomoću rada članova uprave koji su sposobni i kompetentni održati status i poslovanje društva u pravnom prometu na određenoj razini. Na taj se način vođenje društva čini puno elastičnijim upravo zbog lakoće promjene članova u upravi društva.⁵⁷

Ovlast imenovanja članova uprave skupštini se daje temeljem odredbe u društvenom ugovoru.⁵⁸ Propisana ovlast u načelu ne čini sastavni dio društvenog ugovora, no u određenom slučaju može doći do toga. Tako je moguće predvidjeti da je ovlast skupštine imenovati članove uprave sastavni, odnosno materijalni dio društvenog ugovora, što ima jasno proizlaziti iz te odredbe.⁵⁹ U tom se slučaju radi o posebnom pravu koje se daje jednom ili više članova skupštine i zato se ne bi trebalo miješati s imenovanjem društvenim ugovorom na način na koji je prethodno izloženo.

Zakonom o trgovačkim društvima ne propisuje se potrebna većina kojom bi skupština trebala donijeti odluku o imenovanju uprave. Stoga, skupština tu odluku donosi običnom većinom, odnosno većinom danih glasova.⁶⁰ Nadalje, skupština je obvezna imenovati upravu i to u točno određenom broju potrebnom za poduzimanje radnji vođenja poslova i zastupanje društva, a koji je prethodno utvrđen društvenim ugovorom.⁶¹ Dakle, članovi skupštine dužni su u svako doba voditi računa o propisanom broju članova uprave, ako je takvo što uneseno u odredbama. Razvidno je da bi takvo uređenje stvaralo dodatni teret skupštini, stoga je jednostavnije izostaviti odredbu o

⁵⁷ Ibid. str. 355.

⁵⁸ Čl. 423. st. 2 i Čl. 441. st. 1. t. 3. i st. 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

⁵⁹ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. str. 355.

⁶⁰ Ibid. str. 356.

⁶¹ Ibid.

točnom broju članova uprave iz društvenog ugovora, odnosno uspostaviti samo okvir unutar kojeg se skupština ima kretati pri imenovanju uprave.⁶²

S obzirom na sveprisutnost rizika od imenovanja nekvalificirane osobe članom uprave, Zakonom je propisana odgovornost članova društva pri imenovanju uprave. Članovi skupštine koji namjerno ili iz grube nepažnje donesu odluku o imenovanju za člana uprave osobu koja ne ispunjava Zakonom propisane uvjete i k tome ne raspolaže stručnošću koja je potrebna za takav posao, odgovaraju društvu.⁶³ Članovi skupštine odgovaraju društvu solidarno za svu štetu koja je nastala zbog povrede obveze prema društvu.⁶⁴ Nastala šteta ogleda se upravo u nepodobnosti tog člana uprave i članovi društva, između ostalog odgovaraju za tu nepodobnost.⁶⁵ Na taj se način članove društva nastoji potaknuti da imenovanje uprave shvate ozbiljno, a po strani ostave njihove osobne preferencije i druge moguće razloge za imenovanje, pri tom ne vodeći brigu može li ta osoba zaista biti članom uprave.⁶⁶ Imenovanje člana koji ne ispunjava Zakonom propisane uvjete biva ništetno, dakle kao da nikada nije ni stupilo na snagu. Imenovanje osobe koja ne zadovoljava uvjete propisane društvenim ugovorom jest pobojno i time valjano sve dok se ta odluka o imenovanju s uspjehom ne pobije.⁶⁷

Odgovornost članova društva za štetu počinjenu imenovanjem nekvalificirane osobe za člana uprave obuhvaća članove koji su glasali u prilog imenovanja uz što je potrebno dokazati namjeru ili grubu nepažnju.⁶⁸ Namjera ili gruba nepažnja očituju se u znanju osobe, odnosno da je ta osoba znala ili morala znati da se radi o nepodobnoj osobi i da ne može biti članom uprave.⁶⁹ Ono što bi moglo predstavljati poteškoću činjenica je da bi zahtjev za naknadu štete u ime društva bila obavezna podnijeti uprava. Stoga, postavlja se pitanje, bi li upravu koja ima zahtijevati naknadu

⁶² Ibid.

⁶³ Čl. 423. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 371.

⁶⁶ Ibid. str. 370.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Ibid. str. 371.

za štetu počinjenu nedopuštenim imenovanjem, činio upravo član čijim je imenovanjem šteta nastala.⁷⁰ Ipak, članovima društva koji nisu sudjelovali u tom imenovanju uvijek stoji na raspolaganju institut *actio pro socio*. Temeljem toga član ima pravo u svoje ime podnijeti zahtjev protiv članova društva koji su glasali za imenovanje tog člana uprave i time u korist cijelog društva nadoknaditi nastalu štetu.⁷¹

3.3. OPOZIV ČLANOVA UPRAVE

Zakonom o trgovačkim društvima propisuje se nadležnost skupštine u donošenju odluke o opozivu imenovanja članova uprave. Takvo se uređenje može slobodno izmijeniti društvenim ugovorom i time ovlastiti nekog drugog za donošenje te odluke.⁷² Znati tko je ovlašten imenovati članove uprave jednako je važno kao i znanje o tome tko ima pravo opozvati te članove. Kako bi društvo moglo uredno djelovati važno je u svako doba imati informaciju o tome tko može donijeti odluku o opozivu nekog od direktora. To iz razloga što mora postojati način na koji se može doskočiti nelojalnom ponašanju direktora. Sankcija za proizvoljno djelovanje člana uprave ogleda se upravo u mogućnosti opoziva tog člana zbog postupanja protivno obveznim uputama koje skupština može uputiti upravi za vođenje poslova društva.⁷³ Onaj koji posjeduje ovlast imenovanja i opoziva članova uprave ostvaruje presudan utjecaj na vođenje poslova društva.⁷⁴

Članovi uprave pri imenovanju sklapaju s društvom ugovor o radu ili ugovor o službi. Važnost tog ugovora ogleda se u mogućnosti uređenja prava članova uprave prilikom njihova opoziva. Naime, Zakonom se skupštini, odnosno onome koji je društvenim ugovorom ovlašten opozvati člana uprave, pruža mogućnost donijeti odluku o opozivu bez ikakvog konkretnog razloga.⁷⁵ Činjenica

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ Ibid.

⁷² Ibid. str. 402.

⁷³ Ibid. str. 359.

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ Čl. 424. St. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

da je društvo s ograničenom odgovornošću skromnije regulirano naspram dioničkog društva ima za posljedicu mogućnost prilagodbe unutrašnjeg uređenja društva posebnim potrebama članova. Fleksibilnost ustroja organa d.o.o.-a, u ovom slučaju skupštine pri donošenju odluke o opozivu člana uprave, naročito je evidentna i čini okosnicu odnosa uprave i skupštine. Ugovaranje uvjeta pri kojima se člana uprave može opozvati doseže domenu potpune slobode ugovaranja između društva i člana uprave.⁷⁶

S obzirom da se člana uprave može opozvati u svako doba bez navođenja bilo kakvog razloga⁷⁷, razvidno je da ne postoji način na koji bi se opravdanost takve odluke o opozivu mogla naknadno ocijeniti od strane suda.⁷⁸ Tome je tako jer se ne može ocijeniti opravdanost nečega što ne postoji. Eventualno bi se moglo govoriti o ocijeni zakonitosti nadležnosti organa ili osobe koja je donijela tu odluku, pri čemu se onda radi o nevaljanosti odluke, ali se ni tu ne ulazi u pitanje opravdanosti razloga.

3.3.1. DONOŠENJE ODLUKE O OPOZIVU

Kada je riječ o organu ili osobi ovlaštenoj za opoziv imenovanja članova uprave, valja reći da to ne mora biti onaj organ ili osoba koja je ujedno ovlaštena imenovati upravu.⁷⁹ To se može učiniti društvenim ugovorom. U svrhu daljnje analize postupka opoziva i s obzirom na temu ovog rada, uzima se da je skupština organ ovlašten za donošenje odluke o opozivu. Obzirom da se Zakonom ne propisuje potrebna većina za donošenje odluke, skupština društva donosi odluku o

⁷⁶ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 375.

⁷⁷ Čl. 424. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

⁷⁸ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 400.

⁷⁹ Ibid. str. 402.

opozivu običnom većinom, dakle većinom danih glasova. Društvenim ugovorom moguće je odrediti i drugačije, uvođenjem strožeg kriterija.⁸⁰

Odluku kojom se opoziva imenovanje člana uprave donosi skupština običnom većinom glasova. Međutim, situacija u kojoj bi se trebalo odlučiti o opozivu imenovanja člana uprave koji je ujedno i član društva Zakonom je uređena na sljedeći način. U toj situaciji, pored skupštine koja odlučuje o opozivu, član o čijem se opozivu imenovanja radi također ima pravo sudjelovati u donošenju te odluke.⁸¹ Navedeno pravo člana društva bezuvjetno je i ne bi postojala mogućnost isključenja njegova prava društvenim ugovorom.⁸²

Opozivom imenovanja ne može se smatrati odluka o otkazu ugovora o radu koja je potpisana od strane predsjednika skupštine, a kojoj odluci nije prethodilo održavanje skupštine.⁸³ To iz razloga što predsjednik skupštine ne čini cijelu skupštinu i ne može nadomjestiti običnu većinu glasova potrebnu za donošenje takve odluke. U trenutku kada skupština glasa i donese odluku o opozivu, istu je potrebno priopćiti opozvanom članu uprave, što čini trenutak od kojeg ta odluka stupa na snagu.

3.3.2. OPOZIV PUTEM SUDA

Naime, važan razlog za opoziv člana uprave u društvu s ograničenom odgovornošću nije pravilo i stoga je potrebno tako uvjetovanom opozivu posvetiti poseban odlomak.

⁸⁰ Ibid. str. 403.

⁸¹ Čl. 445. st. 6. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

⁸² Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 403.

⁸³ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 404.

Zakonom se ta mogućnost predviđa u slučaju imenovanja članova uprave društvenim ugovorom, o čemu je ranije bilo riječi. Naime, ako se imenovanje obavlja na taj način, može se istovremeno propisati i važan razlog koji bi morao postojati u slučaju da se člana uprave planira opozvati. Prilikom takvog opoziva isti je valjan sve dok se pravomoćnom sudskom odlukom ne dokaže suprotno, odnosno utvrdi nevaljanost takvog opoziva.⁸⁴ Takvo uređenje identično je onom koje se primjenjuje pri opozivu imenovanja članova uprave dioničkog društva, o čemu će ponovno biti riječi.

Dakle, radi se o opozivu odluke o imenovanju člana uprave koji je ujedno i član društva. Time se daje mogućnost opoziv tog člana provesti putem suda, ali samo ako za to postoji važan razlog.⁸⁵ Navedeno je posebno ključno u situaciji u kojoj član društva, kojeg se kani opozvati s mjesta člana uprave, raspolaže s dovoljnim brojem glasova u skupštini da postoji mogućnost sprječavanja donošenja odluke o opozivu njegovog imenovanja za člana prave.⁸⁶ Zakon toj situaciji doskače propisivanjem navedene odredbe kojom se otvara mogućnost za opozivanjem člana društva koji raspolaže većinskim udjelom, odnosno određenom količinom glasova, a to je pristupanje sudu. Trgovački sud koji ima odlučiti o opozivu člana odlučuje u izvanparničnom postupku, pri čemu žalba protiv sudske odluke ne odgađa njezino izvršenje.⁸⁷ Zakonom se polazi od toga da se člana uprave tog tipa može opozvati i na uobičajen način, dakle odlukom skupštine, a uz to i putem sudske odluke.⁸⁸

Naposlijetku, kod pitanja opoziva člana uprave koji je imenovan društvenim ugovorom, odnosno koji je istovremeno i član društva bilo je potrebno urediti sljedeće. Obzirom da taj član društva ima neoporecivo pravo sudjelovati u donošenju odluke skupštine o opozivu njegova imenovanja, dolaze do izražaja ostali članovi skupštine. Pri opozivu člana uprave tog tipa potrebno je postojanje važnog razloga. U trenutku održavanja skupštine na kojoj se glasa za donošenje odluke o

⁸⁴ Čl. 424. st. 4. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

⁸⁵ Čl. 424. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

⁸⁶ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 405.

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ Ibid.

imenovanju, članove koji toj skupštini ne prisustvuju ili nisu pisanim putem glasali za opoziv imenovanja može se na to obvezati tužbom.⁸⁹ O navedenoj se parnici mora putem suda obavijestiti člana uprave o čijem je opozivu riječ.⁹⁰ Učinak uložene tužbe ogleda se u ishodu pravomoćne sudske odluke koja ima za svrhu nadomjestiti glasove spomenutih članova, na način kao da su te glasove dali oni sami.

Tužbu se može podvesti pod tužbe s učinkom *actio pro socio* o kojoj je bila riječ, dakle tužba člana društva čiji se učinci protežu na cijelo društvo, odnosno ostale članove. Tu tužbu ovlašten je uložiti svaki član koji je glasao u prilog opozivu imenovanja, kao i član koji je ostao suzdržan, no ne i onaj koji je glasao protiv odluke.⁹¹ Pravni temelj tužbe ogleda se u obvezi koju imaju članovi društva, a to je lojalno postupati prema društvu i njegovim članovima.⁹² Tako član koji je pokrenuo parnicu istu vodi u interesu društva, jer putem tog pravnog instrumenta otvara se mogućnost zahtijevati od člana društva lojalnost u postupanju. U ovom se slučaju ta lojalnost ogleda u glasanju za odluku o opozivu imenovanja člana uprave za čije imenovanje postoji važan razlog.⁹³ Prilikom ispitivanja osnovanosti tužbe sud ispituje postoji li važan razlog za opoziv imenovanja te utvrdi li da postoji, sud usvaja tužbeni zahtjev.

Sudski postupci izloženi su riziku dugotrajnosti. S obzirom na to, bilo je neophodno ublažiti taj rizik imajući na umu hitnost razrješenja pravnog pitanja tužbe. Rješenje je propisano Zakonom i predviđa se mogućnost izricanja privremene mjere zabrane vođenja poslova i zastupanja društva članu uprave, ako se učini vjerojatnim da bi njegovim djelovanjem nastala nenadoknativa šteta.⁹⁴ Izricanje navedene privremene mjere moguće je i u slučaju kada se vodi izvanparnični postupak radi opoziva člana uprave koji ima većinu glasova u društvu.⁹⁵

⁸⁹ Ibid 403.

⁹⁰ Čl. 441. st. 3. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, br. 18/23

⁹¹ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 403.

⁹² Ibid.

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Čl. 441. st. 3. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, br. 18/23

⁹⁵ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 411.

Važan razlog za opoziv člana uprave prisutan je u trenutku kada se s obzirom na okolnosti ne može razumno pretpostaviti daljnji ostanak člana uprave u tom organu.⁹⁶ Važnost razloga ogleda se od slučaja do slučaja i ne postoji univerzalna metoda ocjenjivanja. Tako bi važan razlog mogao biti nastala šteta društvu, povreda obveza prema društvu i protivljenje dobivenim uputama od skupštine. S druge strane nije nužno da budu u toj mjeri opipljive već se može raditi samo o nekoj osobnoj karakteristici tog člana, primjerice činjenica da se član ne slaže s ostalim članovima uprave i time sabotira uredan rad uprave.⁹⁷ Naravno, kao i kod svakog otpuštanja, odnosno opozivanja nužno je uzeti u obzir i vremenski period u kojem je član obnašao svoju preuzetu dužnost, uspjeh u vođenju poslova i slično.⁹⁸

4. SKUPŠTINA

Skupština je organ koji okuplja sve članove društva. Preduvjet za djelovanje operativnog organa, odnosno uprave čine odluke donesene unutar skupštine. Članovi društva okupljaju se na sjednicama skupštine i donose odluke putem kojih se izražava volja cijelog društva. Svojstvo člana skupštine posjeduje svaki član društva i to im se pravo ne može oduzeti.

Dakako, postoji slojevitost tog svojstva. Tako svojstvo člana društva podrazumijeva pravo sudjelovanja u radu skupštine i pravo glasanja. Dakle, posljedica slojevitosti tog svojstva otvara mogućnost ograničenja nekog od tih prava, primjerice da član ima pravo sudjelovanja, ali mu je isključeno pravo glasa. Međutim, pravo ne znači i obvezu te članovi društva nisu primorani aktivno sudjelovati u radu skupštine.⁹⁹

⁹⁶ Ibid. str. 406.

⁹⁷ Ibid. str. 407.

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ Ibid. str. 452.

Odluke u skupštini donosit će se, jednako kao što će se upute prosljeđivati upravi neovisno o tome jesu li toj odluci prisustvovali svi ili samo neki članovu skupštine. Ipak, zadržavajući pasivan stav članovi se izlažu riziku od donošenja odluka s kojima možda nisu suglasni te na koncu, od usvajanja poslovnih odluka koje bi društvo na duge staze moglo skupo koštati.

Autonomija u uređenju skupštine društva ogleda se u odredbama društvenog ugovora koje mogu biti poprilično skromne i elastične. Zakon o trgovačkim društvima propisuje pojedinačno određene nadležnosti skupštine s naglaskom na pojedine ovlasti koje se društvenim ugovorom ne mogu prenijeti u nadležnost drugih organa.¹⁰⁰ Navedeno je naročito vidljivo prilikom usporedbe sa skupštinom dioničkog društva koja je vezana raznim vrstama formalnosti pri njezinu djelovanju.¹⁰¹

Član društva može ujedno biti i članom uprave, no u tom slučaju ne ostvaruje članska prava, već ima položaj osobe koja obavlja posao u upravi.¹⁰² Tome je tako obzirom da društva kapitala djeluju putem svojih organa koji su po pravnoj prirodi odvojeni od članova društva i koji na koncu izvršavaju poslovne funkcije. Iz tog razloga član društva, koji ujedno obnaša funkciju direktora u upravi, ne može istovremeno konzumirati svoja članska prava i obavljati posao koji je preuzeo prihvaćanjem imenovanja u upravu.

Skupština donosi odluke koje su po prirodi skupni akt.¹⁰³ Iste se temelje na glasovima članova iz čega je razvidno da se radi o očitovanju volje članova društva putem djelovanja u okviru organa, skupštine. Međutim, očitovanje volje u obliku donošenja odluke nije istoznačnica za očitovanje te

¹⁰⁰ Čl. 441. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, br. 18/23

¹⁰¹ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 345.

¹⁰² Ibid. str. 369.

¹⁰³ Ibid. str. 453.

iste volje prema trećima.¹⁰⁴ Potonje se odvija putem djelovanja operativnog organa, uprave društva.

Posebnost odlučivanja skupštine društva s ograničenom odgovornošću ogleda se u Zakonom propisanoj mogućnosti donošenja odluke van skupštine. Da bi se takva odluka donijela, potrebno je od svih članova pribaviti pismeni odgovor o odluci koja se treba donijeti i time postići kolektivna suglasnost da se o toj odluci glasa u pisanom obliku.¹⁰⁵ Navedeni oblik odlučivanja van skupštine na koji članovi pristaju podrazumijeva suglasnost s donošenjem odluke pisanim putem, ali pri tom zadržavaju pravo različito glasati kada do glasanja dođe.¹⁰⁶ Fleksibilnost ovakvog rješenja kompenzira se potrebom da o takvom načinu odlučivanja bude suglasan svaki član društva, s tim da se u prvom slučaju radi o suglasnosti za donošenje odluke pisanim putem, a o kojoj će na koncu odlučiti samo članovi koji imaju pravo glasa. Dakle, ovdje se radi o kolektivnoj suglasnosti članova kojom se zaobilazi rasprava na skupštini što je i razlog pribavljanja suglasnosti svakog člana skupštine.

4.1. NADLEŽNOST SKUPŠTINE

Skupština društva okuplja sve članove društva koji su odlučili uložiti kapital i time podijeliti poduzetnički rizik u kojeg ulaze osnivanjem društva. Zakonsko uređenje d.o.o.-a skromnije je iz razloga što se većinom radi i o manjoj količini kapitala, manjem broju članova te činjenici da je zabranjeno udjele izraziti vrijednosnim papirom, što čini trgovanje i prijenos istih kompleksnijim.¹⁰⁷ Iz tog razloga, pri reguliranju nadležnosti skupštine Zakonom o trgovačkim društvima, jedine kogentne odredbe su one kojima se zabranjuje prenošenje ovlasti skupštine u odlučivanju o financijskim izvješćima i izvješćima uprave o stanju društva, o upotrebi dobiti i

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ Ibid. str. 454.

¹⁰⁷ Ibid. str. 346.

pokrivanju gubitaka te o davanju razrješnice članovima uprave i nadzornog odbora (razrješnicom se odobrava protekli rad člana).¹⁰⁸

Također, skupština uvijek odlučuje o povratu dodatnih uplata novca članovima društva, o izboru i opozivu članova nadzornog odbora te o postavljanju zahtjeva za naknadu štete koje društvo ima protiv članova uprave i nadzornog odbora.¹⁰⁹ Kada je riječ o sklapanju određenih ugovora, skupština odlučuje o sklapanju ugovora koji bi se sklopili u roku od dvije godine od upisa društva u sudski registar, a kojima društvo treba trajno steći stvari ili prava za neki svoj pogon za koje se plaća protuvrijednost u iznosu koji je viši od vrijednosti petine temeljnog kapitala društva, kao i o izmjeni takvih ugovora na teret društva, o čemu skupština odlučuje s većinom od tri četvrtine danih glasova.¹¹⁰

Osim navedenih Zakonom strogo propisanih područja odlučivanja, skupštinu je moguće društvenim ugovorom urediti krajnje elastično i bez ograničenja kakva su prisutna pri uređenju skupštine dioničkog društva.

Skupština je načelno nadležna za postavljanje načela poslovne politike.¹¹¹ To čini davanjem obveznih uputa upravi i one su zapravo rezultat odlučivanja skupštine o planovima za rad poduzeća.¹¹²

Jednako kako se ovlasti skupštine propisane Zakonom ne mogu prenijeti na drugi organ, tako se i zakonski utvrđena nadležnost drugog organa ne bi mogla prenijeti u nadležnost skupštine.¹¹³ Tu bi najbolji primjer bila nadležnost uprave u zastupanju društva s ograničenom odgovornošću,

¹⁰⁸ Čl. 441. st. 1. t. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

¹⁰⁹ Čl. 441. st. 1. t. 2a., 4., 9. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

¹¹⁰ Čl. 441. st. 1. t. 10. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

¹¹¹ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 384.

¹¹² Ibid.

¹¹³ Ibid. str. 471.

obzirom da je ovdje pitanje odnosa s trećima.¹¹⁴ U tom smislu, mjerodavno je stanje upisano u sudskom registru. Zakonom se propisuje obveza prilaganja imena članova uprave uz društveni ugovor koji se imaju upisati u sudski registar.¹¹⁵

Stanje u sudskom registru od ključne je važnosti za svaku treću osobu koja namjerava stupiti u odnos s društvom, jer će to učiniti kontaktiranjem nekog od u sudskom registru navedenih članova uprave. Već se iz teksta Zakona može izvući zaključak o nemogućnosti prijenosa nadležnosti u zastupanju s uprave na skupštinu, jer se članovi skupštine ni ne navode u sudskom registru i time ostaju irelevantni i nepoznati trećima. Određena interna ograničenja u zastupanju uprave moguća su, ali njihov učinak ostaje unutar društva, upravo iz spomenutog razloga stanja u sudskom registru.¹¹⁶ Treći nemaju obavezu izučavanja internih ograničenja organa u društvima, nego za njih vrijedi ono utvrđeno u registru.

5. ODNOS UPRAVE I SKUPŠTINE

Skromna zakonska uređenost organa društva s ograničenom odgovornošću rezultira u nedostatku strogo određenih ovlaštenja za svaki od organa društva, što za sobom povlači uspostavu hijerarhijskog odnosa među njima.¹¹⁷ Isti je potreban iz razloga što ne postoji stroži okvir nadležnosti svakog od organa kojim bi se djelovanje društva postavilo na funkcionalnu razinu i time izbjeglo uspostavu odnosa nižeg i višeg organa, upravo zato što bi svaki organ tada imao točno određen obim posla izvan kojeg ne može djelovati.¹¹⁸ Kako u djelovanju organa d.o.o.-a takva forma ne postoji u tom smislu, posljedično dolazi do uspostave odnosa nižeg i višeg organa,

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Čl. 396. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

¹¹⁶ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 471.

¹¹⁷ Ibid. str. 346.

¹¹⁸ Ibid.

dakle hijerarhijskog odnosa. Kroz izlaganje o nadležnosti i djelovanju uprave moguće je naslutiti o položaju tog organa u društvu. Naime, uprava kao operativni organ u načelu djeluje kao produžena ruka skupštine koja ima ovlaštenje ostvarivati interakcije i suradnje s drugim subjektima pravnog prometa, djelujući tako van društva. Naravno, uprava ima i razna interna ovlaštenja koja se tiču djelovanja samog društva, ali je svrha izložene sheme primarno shvaćanje hijerarhije organa. U tom je smislu, naum i volja članova društva najvažnija¹¹⁹

Dakle, skupština je organ koji određuje putanju društva i njegovih organa, jer okuplja sve članove društva koji naposljetku odlučuju o bitnim pitanjima.¹²⁰ Osim toga, djelovanje skupštine ne staje na pukom donošenju odluka, već ima izražaj u davanju obveznih uputa članovima uprave i na taj način ostvaruje najveći mogući stupanj utjecaja na vođenje poslova.¹²¹ Položaj uprave naspram skupštine očigledan je kada je u pitanju opoziv članova uprave, o čemu je bilo riječi u izlaganju o opozivu uprave.

Naposljetku, uzdignut položaj skupštine najjasnije proizlazi iz Zakonom propisanih nadležnosti, naročito u poslovima koji su neprenosivi i o kojima je bilo riječi, jer se radi o donošenju odluka temeljnih za funkcioniranje društva, od pitanja financija i poslovanja do pitanja sastava uprave. Osim nadležnosti, nadređenost skupštine ogleda se u volji članova društva koju izražavaju društvenim ugovorom te u djelovanju tih društava što za rezultat ima formiranje prakse u zemljama gdje ta društva djeluju određeni period.¹²² Trgovački običaji čine izvor prava u trgovačkim odnosima, što znači da se djelovanje članova društva prelijeva van okvira samog društva i time formira jednu regulatornu dimenziju primjenjivu za sva društva određenog područja.

¹¹⁹ Ibid.

¹²⁰ Ibid.

¹²¹ Ibid.

¹²² Ibid. str. 347.

Ostaje na skupštini odluka o tome hoće li svojim odlukama zaista voditi društvo na prethodno izložen način ili će djelovati pasivnije i prepustiti upravi vođenje društva u većoj mjeri i pri tome zadržati pravo interveniranja u određenim bitnim pitanjima.¹²³

5.1. ULOGA SKUPŠTINE U DJELOVANJU UPRAVE

Određeni se poslovi tiču nadzora nad djelovanjem organa te je nužno takve poslove podvesti pod nadležnost drugog odgovarajućeg organa. Te su ovlasti Zakonom normirane odredbama kojima se uređuje nadležnost organa društva s ograničenom odgovornošću.

Po logici stvari, uprava nije ovlaštena imenovati ni opozivati imenovanja članova uprave, što se propisuje zakonskom odredbom članak 441. stavak 3. Zakona.¹²⁴ Također, istom se odredbom propisuje i ovlast skupštine u odlučivanju o mjerama za ispitivanje i nadzoru nad vođenjem poslovanja uprave, obzirom da nitko pa ni sama uprava, nije u stanju objektivno i nepristrano nadzirati vlastiti rad.¹²⁵ Tim se člankom u stavku 2. predviđa mogućnost povjeravanja navedenih poslova nekom drugom, odnosno mogućnost da se ovlaštenje da određenoj osobi društvenim ugovorom.¹²⁶

Skupština, odnosno članovi društva nadležni su za postavljanje načela poslovne politike. Članovi društva utjecaj u tom području ostvaruju davanjem uputa upravi i pružanjem povratnog odgovora na planove za rad društva koje uprava podnosi.¹²⁷ Naime, tu bi ovlast skupština mogla prepustiti

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Ibid. str. 384.

¹²⁵ Čl. 441. st. 7. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, br. 18/23

¹²⁶ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 384.

¹²⁷ Ibid.

upravi, bilo općom odlukom kojom se obuhvaćaju sva pitanja postavljanja načela poslovne politike, bilo odlukom o prijenosu odlučivanja o točno određenim pitanjima.¹²⁸

Pitanje tekućeg vođenja poslova spada pod djelovanje uprave. Tu je uključeno sklapanje pravnih poslova i poduzimanje radnji koje rezultiraju određenim poslovnim ishodom te u tu svrhu poduzimanje odgovarajućih ustrojbenih mjera koje čine uobičajeno upravljanje društvom.¹²⁹ S tim u vezi, skupština donosi odluke kada je u pitanju poduzimanje neuobičajenih mjera, onih koje izlaze van okvira predmeta poslovanja društva koje je utvrđeno društvenim ugovorom. Mjere mogu proturječiti i utvrđenim načelima poslovne politike postavljenih od strane skupštine, kao i mjere osobite zbog mogućih rizika koji bi uslijedili.¹³⁰

Naime, kada je riječ o sklapanju pravnih poslova s trećima, odnosno poduzimanju radnji s poslovnim ishodom, valja reći sljedeće. Članovi društva i njegovi zaposlenici odvojeni su pravni subjekti od samog društva te se radnje poduzete prema njima ubrajaju u zastupanje društva. Stoga, zastupanje ne čine radnje pojedinih organa koje se tiču drugih organa društva.¹³¹ Dakle, nema mjesta zastupanju kada je riječ o ophođenju uprave prema skupštini, jer organi društva čine tijelo, nisu pravno odvojeni od društva. Međutim, u odnosu prema članu uprave društvo je zastupljeno od strane nadzornog odbora, odnosno skupštine.¹³² Tome je tako iz razloga što član uprave u tom slučaju djeluje u svojstvu koje je odvojeno od uprave kao organa društva, odnosno nastupa pojedinačno kao pravno zasebna osoba.

Članstvo u upravi znači obavljanje poslova društva i prema tome zahtijeva određenu novčanu kompenzaciju, odnosno primitak. Iznos primitka Zakonom je određen u ovisnosti o dva faktora. Jedan od kojih je primitak s obzirom na posao koji obavlja taj član, a drugi je faktor stanje

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ Ibid.

¹³⁰ Ibid.

¹³¹ Ibid. str. 385.

¹³² Ibid.

društva.¹³³ Navedeno je logično, obzirom da se radi o društvu privatnog prava koje je ovisno samo o sebi i svom poslovanju i stoga, svi sudionici u tom djelovanju dijele sudbinu društva. Zadesi li društvo bitno pogoršanje na način da dotadašnja primanja članova uprave čine tešku nepravdu, skupština je ovlaštena iznos tih primitaka razmjerno smanjiti.¹³⁴

5.2. ODGOVORNOST ČLANOVA UPRAVE

Način rada uprave moguće je urediti društvenim ugovorom. U tom slučaju postoji opcija podjele poslova među članovima uprave. Takva podjela poslova ima isključivo interno značenje i ne otvara se mogućnost oslobođenja članova uprave od dužnosti nadziranja svega što spada u nadležnost uprave kao organa u cjelini.¹³⁵ Učinak odluke jednog od članova koji je internom podjelom zadužen za određeni posao, proteže se na odgovornost svih ostalih članova uprave. Time se potiče kolektivna svijest članova o djelovanju uprave te eksternim i internim učincima odluka tog organa.

Jednako tako, valjalo je urediti i situacije u kojima većinski izglasana odluka uprave nailazi na otpor pojedinca ili pojedinaca. U tu se svrhu društvenim ugovorom može predvidjeti pravo veta nekog od člana uprave na odluku većine i tako propisano pravo ima za svrhu spriječiti primjenu te odluke.¹³⁶ U svakom slučaju, bilo da se daljnja procedura povodom ulaganja veta propiše društvenim ugovorom ili ne, potrebno je pri ulaganju prava veta na neke važne odluke o tome obavijestiti skupštinu. Takva obaveza potječe od dinamike odnosa organa skupštine i uprave, pri čemu skupština, odnosno članovi društva nalaze svoj položaj u vođenju poslova društva putem

¹³³ Ibid. str. 376.

¹³⁴ Ibid.

¹³⁵ Ibid. str. 392.

¹³⁶ Ibid. str. 393.

davanja uputa upravi.¹³⁷ Pravo ulaganja veta na odluke uprave moguće je društvenim ugovorom dodijeliti skupštini.¹³⁸

Moguće je zamisliti situaciju u kojoj se nekolicina članova uprave protivi izglasanoj odluci i ista se kani provesti. Međutim, nadglasani članovi uprave dužni su, i u tom slučaju, lojalno voditi poslove te su u slučaju protupravnosti ili štetnosti takve odluke za društvo, u obvezi poduzeti sve što je u njihovoj moći da do provođenja takve odluke ne dođe. U tu se svrhu imaju obratiti skupštini društva.¹³⁹

5.3. SAZIVANJE SKUPŠTINE

Upravi je dano pravo sazivanja skupštine. To joj se pravo ne može oduzeti, iako postoji mogućnost da se to pravo da i nekom drugom, primjerice tijelu koje nema svojstvo organa.¹⁴⁰ Skupštinu može sazvati jedan član višečlane uprave i pri tome ne postoji obveza donošenja odluke o sazivanju skupštine od strane članova uprave.¹⁴¹ Tome je tako iz razloga što sazivanje skupštine spada u obavljanje dužnosti u unutarnjim korporacijskim pitanjima za koje članovi uprave odgovaraju članovima društva.¹⁴² Iz tog razloga nije nužna odluka članova uprave kojom se utvrđuje sazivanje skupštine, nego je dovoljna radnja sazivanja koju poduzme makar jedan od njih.¹⁴³ Uprava ima obvezu sazvati skupštinu društva najmanje jednom godišnje, a moguće je društvenim ugovorom predvidjeti još neke slučajeve u kojima bi takvo sazivanje bilo obavezno.¹⁴⁴

¹³⁷ Ibid.

¹³⁸ Ibid.

¹³⁹ Ibid.

¹⁴⁰ Ibid. str. 472.

¹⁴¹ Ibid. str. 473.

¹⁴² Ibid. str. 472.

¹⁴³ Ibid. str. 473.

¹⁴⁴ Ibid. 475.

Osim uprave, skupštinu mogu sazvati i članovi društva, točnije oni koji zajedno čine najmanje deseti dio (10%) temeljnog kapitala društva. Članovi u pisanom obliku navode cilj sazivanja te se upućuje upravi koja je dužna bez odgode sazvati skupštinu. Društvenim je ugovorom moguće predvidjeti i manji iznos temeljnog kapitala kojeg bi zajedno držali članovi kako bi sazvali skupštinu.¹⁴⁵ Ne postupi li uprava po pisanom zahtjevu u roku od 14 dana od dana primitka, članovi društva koji su zahtjev uputili ovlaštenu su uz navođenje dnevnog reda sami sazvati skupštinu.¹⁴⁶

Jednom sazvana, skupštinu najčešće vodi član uprave, iako je moguće ponuditi drugačije rješenje u društvenom ugovoru.¹⁴⁷

6. USPOREDBA S UPRAVOM U DIONIČKOM DRUŠTVU

Uprava dioničkog društva nalazi se u drugačijem položaju naspram uprave društva s ograničenom odgovornošću. Razlog tome leži u stupnju autonomije koji je članovima na raspolaganju pri uređenju temeljnog akta društva. Zakon o trgovačkim društvima strogo propisuje odnos organa dioničkog društva i njihovih ovlasti. Dakle, pomno su uređene ovlasti organa d.d.-a te su članovi dužni uskladiti odredbe statuta s odredbama Zakona.¹⁴⁸

¹⁴⁵ Čl. 442. st. 3. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

¹⁴⁶ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 475.

¹⁴⁷ Ibid. str. 485.

¹⁴⁸ Ibid. str. 381.

6.1. RAZLIKE U ODNOSU IZMEĐU ORGANA

Jedan od glavnih čimbenika različitosti u stupnju zakonskog uređenja nalazi se u odsutnosti hijerarhijskog odnosa među organima društva koji je karakterističan za dionička društva.¹⁴⁹ Razlog tome je suprotnost interesa između uprave i dioničara d.d.-a, zbog čega je od ključne važnosti uspostaviti samostalnost položaja uprave, jer bi u protivnom poslovanje društva bilo uvjetovano kratkovidnim procjenama dioničara od kojih nisu nužno svi stručnjaci u poslovanju.¹⁵⁰

Članovi društva s ograničenom odgovornošću ovlašteni su slobodnije uređivati ovlasti organa. Jedine kogentne norme odnose se na neizostavne i neprenosive ovlasti skupštine koje moraju činiti dio svakog društvenog ugovora.¹⁵¹

Djelovanje skupštine neophodno je za postupanje svakog društva pa je tako i njezino sazivanje od ključne važnosti. Sazivanje skupštine dioničkog društva zahtijeva dodatan korak naspram sazivanja u društvu s ograničenom odgovornošću. Naime, uprava d.d.-a dužna je prvenstveno odlučiti i donijeti odluku o sazivanju glavne skupštine i tek onda inicirati sazivanje.¹⁵² S druge strane, skupština d.o.o.-a zakonito je sazvana već pri samom poduzimanju radnje sazivanja i to od strane barem jednog člana višečlane uprave.¹⁵³

Također, jedna od razlika pri djelovanju uprave tiče se utvrđenja i odlučivanja o godišnjim financijskim izvješćima, odnosno o upotrebi ostvarene dobiti. Zakonom je odlučivanje o tim pitanjima prepušteno upravi i nadzornom odboru dioničkog društva, a samo iznimno skupštini društva, ako takvo što odobre navedeni organi. Uprava društva s ograničenom odgovornošću s druge strane, ovlaštena je izrađivati i predočavati skupštini financijska izvješća i to izričito

¹⁴⁹ Ibid. str. 465.

¹⁵⁰ Ibid.

¹⁵¹ Ibid.

¹⁵² Ibid. str. 473.

¹⁵³ Ibid.

zakonskom odredbom kojom se ujedno uređuje i odgovornost uprave za uredno vođenje poslovnih knjiga i izradu financijskih izvješća, dok o tim izvješćima finalnu odluku donosi skupština.¹⁵⁴

Nadalje, kad je u pitanju podijeljenost glasova pri donošenju odluke članova uprave društva s ograničenom odgovornošću, Zakon nudi drugačije rješenje od onoga propisanog za dioničko društvo. U situaciji podijeljenih glasova u upravi d.d.-a presudan je glas predsjednika uprave ne predvidi li se neko drugo rješenje.¹⁵⁵ Kako se u Zakonu ne uređuje takva situacija pri djelovanju uprave d.o.o.-a, društvenim se ugovorom može predvidjeti drugačije rješenje, primjerice da glas određenog člana biva odlučnim te se na taj način premosti nesuglasje članova.¹⁵⁶ S tim u vezi, obveza za postavljanjem predsjednika u višečlanoj upravi nije predviđena Zakonom kao što je to slučaj kod dioničkog društva. Ne postoji zapreka u radu uprave u slučaju da se društvenim ugovorom ne uredi njezin rad.¹⁵⁷

Broj direktora nije obavezno unijeti u odredbe društvenog ugovora, što čini razliku od statuta dioničkog društva u čijim se odredbama mora nalaziti točno naveden broj.¹⁵⁸ Za razliku od toga, uvjeti propisani za članove uprave dioničkog društva imaju se primijeniti i pri odabiru i imenovanju direktora društva s ograničenom odgovornošću. Tako član uprave može biti svaka potpuno poslovno sposobna fizička osoba, uz što se dopušta da ta osoba bude stranac. Ne postoje ograničenja vezana za državljanstvo ili službeni jezik kojim se član koristi, obzirom da se radi o društvima privatnog prava čiji članovi sami ocjenjuju podobnost budućih direktora.¹⁵⁹

¹⁵⁴ Ibid. str. 383.

¹⁵⁵ Ibid. str. 392.

¹⁵⁶ Ibid.

¹⁵⁷ Ibid. str. 369.

¹⁵⁸ Ibid. str. 350.

¹⁵⁹ Ibid. str. 367.

6.2. IMENOVANJE ČLANOVA UPRAVE D.D.-a

Imenovanje članova uprave nailazi na značajne razlike. Prvenstveno, imenovanje članova uprave dioničkog društva nailazi na vremensko ograničenje koje se ogleda u obliku mandata. Tako je određeno da se članovi uprave imenuju na vremensko razdoblje od najviše 5 godina, po čijem isteku postoji mogućnost njihovog ponovnog izbora.¹⁶⁰ Članove i predsjednika imenuje nadzorni odbor. Dakle, ovdje je riječ o nadzornom odboru kao organu ovlaštenom za imenovanje članova uprave, te se ne predviđa društveni ugovor, odnosno statut kao način imenovanja, a što je moguće u slučaju imenovanja uprave društva s ograničenom odgovornošću.

Osim opisanog načina imenovanja, Zakon predviđa još jedan. Ako neki član uprave d.d.-a nije imenovan, postoji mogućnost imenovanja putem suda u hitnim slučajevima i to se čini na zahtjev zainteresirane osobe.¹⁶¹ Osoba imenovana sudskim putem ostaje članom sve dok se u skladu sa statutom društva ne imenuje drugi član uprave na njegovo mjesto.¹⁶² Obzirom da je riječ o hitnom slučaju, tako imenovani član ima pravo na naknadu troškova koji imaju nastati u obavljanju tog posla te na nagradu za rad.¹⁶³

6.3. OPOZIV ČLANOVA UPRAVE

Pitanje prestanka članstva u upravi do kojeg dolazi opozivom člana nailazi na zamjetnu samostalnost pri uređenju opoziva članova uprave dioničkog društva. U dijelu o opozivu članova uprave d.o.o.-a bilo je riječi o načelnoj mogućnosti opoziva člana uprave bez razloga. Posljedica toga jest da članovi uprave nemaju grubo rečeno nikakvu zaštitu, osim one koju urede u ugovoru

¹⁶⁰ Čl. 244. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23

¹⁶¹ Čl. 245. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima

¹⁶² Čl. 245. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima

¹⁶³ Čl. 245. st. 3. Zakona o trgovačkim društvima

o radu, odnosno službi ili društvenim ugovorom. S druge strane, opoziv člana uprave dioničkog društva zahtijeva postojanje važnog razloga.¹⁶⁴

Zakon pri uređenju opoziva članova uprave d.d.-a sprječava proizvoljnost u postupanju onoga koji je za to ovlašten. Iz tog razloga skupština dioničkog društva ne može davati upute upravi iz razloga što bi se na taj način upravu moglo prisiliti na poduzimanje posla koji bi rezultirao važnim razlogom za opoziv. Dakle, uprava vodi poslove društva na vlastitu odgovornost imajući na umu da za njihov opoziv mora postojati važan razlog.¹⁶⁵

Navedeno rješenje nužno je obzirom na čestu suprotnost interesa između uprave i dioničara društva, naročito iz financijskih razloga.¹⁶⁶ Društvo s ograničenom odgovornošću nalazi uporište u uskoj suradnji uprave i skupštine naročito po principu uputa upravi, stoga je priroda njihova odnosa, točnije pitanje opoziva, potpuno drugačija od one dioničkog društva. Pretpostavlja se zajednički interes uprave i skupštine te je iz tog razloga zakonsko uređenje društva s ograničenom odgovornošću generalno skromnije.

7. ZAKLJUČAK

Odnos uprave i skupštine društva s ograničenom odgovornošću karakterizira određeni hijerarhijski odnos. Takav odnos nastaje kao rezultat elastičnog i autonomnog uređenja tih organa, što za učinak ima izostanak strogog okvira nadležnosti svakog od organa. Iz tog razloga dolazi do uspostave hijerarhijski uzdignutog položaja skupštine, obzirom da ona okuplja članove društva čija volja zapravo znači volju društva i kao takvu uprava ju je dužna provoditi.

¹⁶⁴ Čl. 244. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima

¹⁶⁵ Barbić, *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću, Organizator, Zagreb, 2020.*, str. 399.

¹⁶⁶ Ibid. str. 465.

Nesamostalan položaj uprave ogleda se u poslovima imenovanja i opoziva članova uprave koji spadaju u nadležnost skupštine društva. To ovlaštenje skupštini daje presudan utjecaj u funkcioniranju društva, naročito u situacijama nelojalnog postupanja članova uprave. Na ovaj se način skupštini omogućuje samostalno sankcionirati članove uprave donošenjem odluke o njihovom opozivu i to bez otegotne okolnosti postojanja važnog razloga.

Nadalje, dobri odnosi između uprave i skupštine ključni su za uredno funkcioniranje i poslovanje društva. Za uredno poslovanje potrebno je sudjelovanje oba organa, obzirom da nijedan organ ne može u konačnici obaviti svoj posao bez angažiranosti onog drugog organa u njegovom području nadležnosti. Skupština je ta koja unutar društva donosi odluke o poslovanju društva, a uprava je organ koji te odluke provodi u djelo i ostvaruje utjecaj izvan društva, u pravnom prometu s trećima.

Dakle, razvidna je kompleksnost odnosa uprave i skupštine, organa koji djeluju u međusobnoj ovisnosti, koja je doduše izraženija na strani uprave. Trenutak u kojem su objedinjene odgovarajuće uređenje društvenog ugovora, zajednička vizija skupštine o smjeru kretanja poslovanja društva te sposobnost i kompetentnost članova uprave jest trenutak u kojem se može prognozirati optimalno djelovanje cijelog društva.

LITERATURA

1. Barbić J., *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Društvo s ograničenom odgovornošću*, Sedmo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb, 2020.
2. Gorenc V., *Komentar Zakona o trgovačkim društvima*, RRIF, Zagreb, 2019.
3. Priopćenje Državnog zavoda za statistiku (2023.), POSL-2023-1-1/2, *Broj i struktura poslovnih subjekata u lipnju 2023.* Posjećeno 22.09.2023. na mrežnoj stranici DZS-a: <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58281>
4. Gorenc V.; Ćesić Z.; Buljan V.; Brkanić V., *Komentar Zakona o trgovačkim društvima*, IV. Izmijenjena i dopunjena naklada, RRIF-plus, Zagreb, 2008.
5. Barbić J., *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak I., Dioničko društvo*, Sedmo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb, 2020.
6. Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 18/23